

ה"ת 63939/11/16 - שופאניה ג'אודאת נגד מדינת ישראל - משרד החקלאות

בית משפט השלום בקריות

ה"ת 63939-11-16 ג'אודאת נ' מדינת ישראל - משרד החקלאות
תיק חיצוני:

בפני	כבוד השופט ד"ר שלמה מיכאל ארדמן
מבקשים	שופאניה ג'אודאת
נגד	
משיבים	מדינת ישראל - משרד החקלאות

פסק דין

בפני בקשה להורות על החזרת שני סוסים שנתפסו על ידי המשיבה, על פי חוק צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים), התשנ"ד-1994 (להלן: "החוק") במתחם על גדת נחל ציפורי מתחת לראס עלי (להלן: "המיתחם").

ביום 9.11.16 תפסה המשיבה שני סוסים בשל טענות להזנחה קשה שלהם. המבקש טוען בבקשתו, לעומת זאת, כי מצבם הגופני של הסוסים מצויין, כמו גם מצבם של יתר בעלי החיים המוחזקים על ידו. המבקש אף טוען כי מקום החזקתם של הסוסים מטופח ונאות. המשיבה לעומת זה טוענת כי הסוסים הוחזקו שלא בדרך הקבועה בחוק ובתקנות צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים) (החזקה שלא לצרכים חקלאיים), התשס"ט-2009 (להלן: "התקנות"). המשיבה מציינת כי עוד לפני תפיסת הסוסים, היו ביקורות במקום בחודש נובמבר 2015 וניתנו למבקש הוראות כיצד לטפל בבעלי החיים. בשלב מאוחר יותר נודע למשיבה ביום 27.10.16 כי סוסה אחת המצויה אצל המבקש מתה ואחרת רובצת. מבירור שערכה המשיבה אצל המבקש ביום 30.10.16 הסתבר כי 2 סוסים חלו במחלת קוליק ואחד מהם מת. ביום 3.11.16 ערכה המשיבה ביקורת ראשונה אצל המבקש. בביקורת במיתחם הסתבר בין היתר כי כל בעלי החיים היו מוזנחים בלא מזון מספק, כאשר בעלי החיים לא חוסנו ולא טולפו וחלקם היו רזים. הוטרינרית שביקרה במקום חיסנה וסימנה את בעלי החיים והסבירה למבקש כיצד לתקן את הליקויים, והתרתה בו כי המשיבה תתערב בעניין החזקת בעלי החיים אם לא יוסדרו הליקויים עד לביקורת נוספת. בביקורת שנערכה ביום 4.11.16 תוקנו רוב הליקויים, אך בביקורת שלישית שנערכה ביום 7.11.16, הסתבר כי המבקש חזר לסורו. התברר שמצבת בעלי החיים השתנתה ללא ידיעת המשיבה, לא נערכו ביקורים תקופתיים של וטרינר ולא נערך יומן טיפולים או חיסונים, הסוסים היו רזים באופן קיצוני, הוחזקו במקום מזהם, כשהם מלוכלכים ולא מטולפים. המזון באופן כללי במתחם היה באיכות ירודה ואינו מתאים לבעלי החיים, ובמתחם הסוסים לא היו מים או מזון. נוכח הממצאים נתפסו הסוסים על ידי המשיבה, לאחר שניתן צו על ידי בית משפט השלום בעפולה לתפיסתם. לאחר התפיסה עברו הסוסים בדיקות והסתבר כי הסוסים היו פצועים ולא מטולפים. המשיבה מפנה את בית המשפט לתקנות בדבר המזון והשתיה הנדרשים, הבדיקות התקופתיות, ועריכת רישומי הטיפולים הנדרשת.

המשיבה טוענת כי אין להחזיר את הסוסים למבקש, על פי סעיפים 9 ו-10 לחוק.

בטרם מתן החלטתי בתיק זה, ביקשתי כי המשיבה תערוך ביקורת נוספת אצל המבקש. בהתאם ערכה המשיבה ביקורת נוספת ביום 19.1.17 ומסרה דוח לבית המשפט (מש/1). בדוח צויין כי תאי הסוסים קטנים מדי וחסרי ניקוז, המקום אינו מוגן מרוח, הרצפה אינה מרופדת, ומעל מבנה האורווה לא הותקן גג. בתאים לא נמצאו כלים למזון, וכלי המים לא היו מתאימים ואף ריקים. מלאי המזון לא היה מספיק, ואף הכיל חציר דגן שאינו מתאים לסוסים. המבקש הציע מיקום אחר לסוסים בשפרעם, אך הסתבר שמדובר באורווה ללא היתר בניה וללא היתר ממשרד החקלאות. גם הטיפול בשאר בעלי החיים במתחם לא נמצא תקין מבחינת גובה המבנים, והועברו אף בעלי חיים נוספים בלא ידיעת משרד החקלאות.

המבקש בסיכומיו מפנה את בית המשפט לכך כי חלק מהליקויים להם טוענת המשיבה לא נרשמו בדוח התפיסה, דבר המוכיח לטענתו כי מדובר בטענות "מצוצות מהאצבע". עוד טוען המבקש כי העובדה שהסוסים חזרו לאיתנם מלמדת שמצבם לא היה כנטען על ידי המשיבה. המבקש מצביע על אישור של וטרינר ד"ר היימס כי המצב משביע רצון. לטענת המבקש קיימת פגיעה בלתי מידתית בקניינו המוגן חוקתית.

דין ומסקנות:

בעל חיים אינו בגדר רכוש רגיל, אשר לבעליו הרשות לנהוג בו כרצונו. חיה גם אם אינה יצור תבוני כאדם, היא עדיין בעלת יכולת לחוות רגשות וכאב. אמנם, מעמדם של בעלי החיים לא הוסדר במסגרת חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, אך הוא הוסדר במסגרת חוק צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים), התשנ"ד-1994. חוק זה, והתקנות על פיו מעגנים מבחינה משפטית את זכותם המוסרית של בעלי החיים לחיים, ולחיים בלא התעללות ותוך דאגה לרווחתם תוך ראייתם למעשה כחלש הזקוק להגנה מפני האדם (ראה: בג"צ 6446/96 **העמותה למען החתול נ' עירית ערד**, פ"ד נה (1) 769 (1998); רע"א 1684/96 **עמותת תנו לחיות לחיות נ' מפעלי נופש חמת גדר בע"מ ואח'**, פ"ד נא (3) 832 (1997); בג"צ 9232/01 **נח ההתאחדות הישראלית של הארגונים להגנת בעלי חיים נ' היועץ המשפטי לממשלה**, פ"ד נז (6) 212 (2003)). העבירה המרכזית על פי החוק הינה התעללות בבעל החיים כאמור בסעיף 2 לחוק. אמנם, נכון למצב המשפטי דהיום, לא הוכרה עדיין בפסיקה זכות משפטית עצמאית לבעל החיים לעמידה בבית המשפט (ראה: פבלו לרנר "אצל מי תישאר הכלבה? התחשבות 'בטובת החיה' במקרה של סכסוך משפחתי בעקבות תמ"ש 32405/01 פלוני נ' פלונית", **המשפט** יא 357 (התשס"ז)). יחד עם זאת, ניתן לומר כי ההגנה עליהם דומה במהותה להגנת חסרי ישע, כאשר על בעליהם מוטלת למעשה חובת נאמנות כנאמן האחראי לשלומם (Brooke J. (2007) *Bearup, Pets: Property and the Paradigm of Protection*, 3 J. ANIMAL L. 173, 177-178)).

בתפיסת בעלי חיים בצו בשל חשש לשלומם עוסקים סעיפים 8, 9-10 לחוק.

סעיף 8 קובע:

(א) הממונה, שוטר, מפקח או פקח כמשמעותו בחוק הרשויות המקומיות (אכיפה סביבתית - סמכויות פקחים), התשס"ח-2008, רשאים לתפוס בעל חיים שיש להם סביר לחשוד שנעברה בו עבירה לפי

חוק זה או שעומדים לעבור בו עבירה כאמור, ואולם אין לתפוס בעל חיים במקום המשמש למגורים אלא על פי צו של בית משפט; אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לגרוע מסמכויות שוטר לפי פקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969.

(ב) תפיסת בעל חיים כאמור בסעיף קטן (א) יכול שתיעשה על פי צו של שופט בית משפט שלום גם על ידי נאמן בעלי חיים שהוסמך לכך על ידי הממונה.

(ג) בעל חיים שנתפס לפי סעיפים קטנים (א) או (ב) יועבר למקום שאישר הממונה להחזקת בעלי חיים ולטיפול בהם או למקום כאמור שאישר הממונה לעניין בעל חיים מסוים הפועל לפי תנאים שקבע.

סעיף 9 לחוק קובע:

(א) הועבר בעל חיים למתקן מוגן ימסור מי שתפס אותו לפי סעיף 8 או מי שהוסמך על ידיו, הודעה על כך לבעליו או למחזיק בו, ככל הניתן בנסיבות הענין וכן לממונה.

(ב) ביקש הבעלים או המחזיק של בעל חיים הנמצא במתקן מוגן להחזירו לרשותו, יוחזר בעל החיים אליו לאחר שהתקיימו כל אלה:

(1) הממונה שוכנע שבעל החיים נמצא במצב גופני ראוי להחזרה וכי במקום שאליו יועבר בעל החיים מתקיימים תנאים נאותים להחזקתו; ואולם אם הוחזק בעל החיים במתקן מוגן שהוא מאורת רשות כהגדרתה בחוק להסדרת הפיקוח על כלבים, התשס"ג-2002, יתייעץ הממונה לעניין פסקה זו עם הרופא הווטרינר העירוני האחראי על מאורת הרשות;

(2) המבקש שילם את ההוצאות שהוטלו עליו לפי סעיף 11;

(3) המבקש הפקיד אצל הממונה, התחייבות בנוסח שקבע המנהל, כי לא יעבור על הוראות חוק זה.

(ג) לא התקיים תנאי מהתנאים לפי סעיף קטן (ב), לא יוחזר בעל החיים והודעה על כך תימסר לבעלים או למי שהיה מחזיקו.

סעיף 10 לחוק קובע:

(א) על אף האמור בסעיף 9(ב), הממונה רשאי להורות שבעל החיים לא יוחזר לבעלים או למי שהיה מחזיקו אם הוא סבור שעקב הנסיבות שבשולן נתפס בעל החיים לפי סעיף 8, אין להחזירו לבעלים או למי שהיה מחזיקו או אם יש לו יסוד סביר להניח שהבעלים או המחזיק כאמור יעברו עבירה לפי חוק זה.

(ב) הורה הממונה כאמור בסעיף קטן (א), תימסר הודעה על כך לבעלים או למי שהיה מחזיקו.

סעיפים אלה אינם הסדר יוצא דופן. הסדרים מעין אלה קיימים גם במשפט המשווה ומטרתם הגנה מיידית ודחופה על שלומו של בעל החיים, על חשבון זכות הקניין של בעליו. כך למשל על פי החקיקה בארצות הברית (ראה למשל: *McClendon v. Story County Sheriff's Office*, 403 F.3d 510 (2005); *Miller v. State*, 952 N.E. 2d 292 Animal Welfare Act 2006 (ראה: [2011] *James v. The Royal Society for the Prevention of Cruelty To Animals*); *Baxter v. State*, 891 N.E. 2d 110 (Ind. Ct. App, 2008)). כך גם באנגליה לפי סעיף 18 ל-Animal Welfare Act 2006 (ראה: [2011] *James v. The Royal Society for the Prevention of Cruelty To Animals*)). מובן עם זאת, כמובן, כי נוכח העובדה, שיש בהפעלת אמצעי זה משום פגיעה בזכותו של בעל החיה, בלא פיצוי בשל פגיעת הבעלים בבעל החיים (*Brooke J. Bearup, Pets: Property and the Paradigm* (2007) 3 J. ANIMAL L. 173, 189 (of Protection)), כי נדרשות ראיות מנהליות סבירות להוכחת קיום הזנחה או התעללות בחיה (ראה: צ"א (שלום ראשל"צ) 45748-09-16 **רועי נ' מדינת ישראל - משרד החקלאות** [ניתן ביום 16.11.2016]). על פי מבחנים אלו יש לבחון את המקרה בפני.

האישור של ד"ר היימס שצירף המבקש אין לו ערך רב. מדובר באישור מיום 22.12.16, לאחר שנתפסו הסוסים ואין בו כדי ללמד על מצבם. אין באישור גם התייחסות ספציפית לנטען על ידי הוטרינרים מטעם המשיבה. ככל והמבקש טוען ברצינות, כי המתחם והחיות שנתפסו אכן הוחזקו במצב משביע רצון, ניתן היה לצפות כי יגיש חוות דעת מומחה וטרינרי מטעמו, אשר גם יבקש לבדוק את הסוסים במקום בו הם שוהים כעת. זאת לא עשה המבקש, וכנראה לא בכדי. לפיכך, נאמנה עלי עדותם של מומחי המשיבה שאין להם כל אינטרס אישי בנדון, והנהנים גם מחזקת התקינות המינהלית. גם התרשמתי ישירות מעדותם בפני, ולא מצאתי כי נסתרה בחקירתם הנגדית. בניגוד לטענות המבקש, לא מצאתי כי עדותם מצוצה מהאצבע, או כי הועלתה בחוסר תום לב. לא מצאתי כי למבקש היתה תשובה ממשית לנטען כלפיו. התרשמתי מהביקורות השונות, לרבות הביקורת הנוספת שנעשתה לבקשתי הינה כי המבקש כלל אינו מודע לנדרש להחזקת בעלי חיים, ואינו מטפל בהם כנדרש על ידי המשיבה. תנאי החזקת בעלי החיים על ידו יש בהם סיכון ממשי לבריאותם של בעלי החיים.

גם אינני סבור כי נפלו השמטות ממשיות בדוח הביקורת שערכה המשיבה ביום 7.11.16 (מש/4), גם אם לא כל האמור בו נכלל בהודעת התפיסה. בכל מקרה, גם אם נפלו השמטות, אין בהן כדי לשנות את התמונה הבסיסית, והיא שהמבקש הזניח את הטיפול בסוסים. נוכח הביקורת הנוספת שנערכה אני גם סבור כי קיימת אי מוכנות בסיסית של המבקש מבחינת ידע ותנאים פיסיים לטפל בסוסים, ועל כן אין מקום להחזיר למבקש על פי סעיפים 9 ו-10 לחוק.

אשר על כן, אני דוחה את הבקשה.

המבקש ישלם למשיבה הוצאות משפט ושכ"ט עו"ד בסכום כולל של 2,000 ₪.

ניתן היום, א' אדר תשע"ז, 27 פברואר 2017, בהעדר הצדדים.